

Obnova řízení

Soud nemůže povolit obnovu řízení z jiného důvodu, než který žalobce uplatňuje. Pokud v průběhu řízení žalobce uplatní další důvod, který by sám o sobě mohl vést k povolení obnovy, jde o změnu (rozšíření) žaloby na obnovu řízení.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 22 Cdo 1665/2009, ze dne 1.7.2009)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně V. M., zastoupené advokátem, proti žalovanému Ing. J. M., zastoupenému advokátem, o žalobě na obnovu řízení, vedené u Okresního soudu v Písku pod sp. zn. 4 C 97/2007, o dovolání žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 12. srpna 2008, č. j. 6 Co 1405/2008-71, tak, že usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 12. srpna 2008, č. j. 6 Co 1405/2008-71, se ruší a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Žalovanému (v řízení o obnovu řízení je žalobcem, nadále je však označován jako „žalovaný“, podle jeho procesního postavení v původním řízení) byla platebním rozkazem vydaným Okresním soudem v Písku dne 20. 8. 2004, č. j. 31 Ro 601/2004-8, uložena povinnost zaplatit žalobkyni částku 278.000,- Kč a náklady řízení. Platební rozkaz nabyl právní moci 7. 1. 2005. Uvedený obnos se žalovaný zavázal zaplatit žalobkyni podle dohody o vypořádání společného jmění manželů („SJM“) z 29. 1. 2004. Žalobu na obnovu opíral o skutečnost, že teprve dodatečně se dověděl o rozhodnutí Nejvyššího soudu, ze kterého se podává právní názor umožňující vyslovit neplatnost dohody o vypořádání společného jmění.

Okresní soud v Písku („soud prvního stupně“) povolil k návrhu žalovaného podanému 26. 3. 2007 usnesením z 24. 4. 2008, č. j. 4 C 97/2007-60, „obnovu řízení vedeného u Okresního soudu v Písku pod sp. zn. 31 Ro 601/2004“. Shledal, že je dán důvod k povolení obnovy řízení podle § 228 odst. 1 písm. a) občanského soudního řádu („OSŘ“). Skutečnost, která mohla pro žalovaného přivodit příznivější rozhodnutí, již bez své viny v původním řízení nemohl použít, soud shledal v tom, že žalovaný nevěděl, že dohoda uzavřená mezi účastníky 29. 1. 2004, označená jako dohoda o vypořádání SJM, je neplatná; to zjistil až v únoru 2007.

Krajský soud v Českých Budějovicích jako soud odvolací k odvolání žalobkyně usnesením z 12. 8. 2008, č. j. 6 Co 1405/2008-71, potvrdil usnesení soudu prvního stupně z 24. 4. 2008, č. j. 4 C 97/2007-60, byť vyšel z jiného důvodu, než soud prvního stupně. Konstatoval, že důvodem pro povolení obnovy řízení je rozhodnutí Krajského soudu v Českých Budějovicích ze 17. 1. 2008, č. j. 6 Co 2663/2007-76, jímž bylo určeno, že dohoda o vypořádání SJM z 29. 1. 2004 je neplatná. Uzavřel, že „je zde tedy rozhodnutí, které bylo vydáno až po skončení původního řízení a podstatné je, že toto rozhodnutí vypovídá o skutečnostech, které byly předmětem původního řízení, neboť řeší předběžnou otázku, jejíž zodpovězení bylo rozhodné pro výsledek původního řízení“.

Proti usnesení odvolacího soudu podává žalobkyně dovolání a uplatňuje dovolací důvody uvedené v § 241a odst. 2 a 3 OSŘ. Proti závěru, k němuž dospěl odvolací soud, že žalovaný předložil v řízení o obnově jako důkaz rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze 17. 1. 2008, č. j. 6 Co 2663/2007-76, splnil tak svoji povinnost tvrzení a uplatnil tím právně relevantní důvod pro obnovu,

žalobkyně namítá, že tomu tak nebylo. Žalovaný podle jejího názoru nikdy v průběhu řízení neučinil tvrzení o tom, že důvodem k povolení obnovy je zmíněný rozsudek. V žalobě jako důvod uvedl právní názor uvedený v rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 2574/98 a na tom setrval v průběhu celého řízení. Je sice pravda, že jeho právní zástupce podáním z 5. 3. 2008, označeným jako oznámení o převzetí právního zastoupení, včetně návrhu na pokračování v řízení, předložil soudu prvního stupně spolu se svojí plnou mocí i předmětný rozsudek, avšak toto podání, což plyne i z jeho označení, se týkalo kromě předložení plné moci pouze návrhu na pokračování v řízení, které bylo soudem prvního stupně předtím přerušeno. Jestliže odvolací soud považuje takto předložený rozsudek za uplatnění dalšího důvodu pro obnovu řízení, jde o značně extenzivní výklad učiněný v rozporu s volným hodnocením důkazů podle § 132 OSŘ. Šlo by tak o „nepřípustný závěr“ zachováající, resp. prodlužující objektivní lhůtu pro podání žaloby na obnovu řízení, která ke dni 6. 3. 2008, kdy byl předložen citovaný rozsudek odvolacímu soudu, již ze zákona skončila. Tímto extenzivním výkladem povinnosti tvrzení a dokazování se dovolatelka cítí být poškozena; žalovaný se právně relevantním způsobem důvodu pro povolení obnovy řízení nedovolal, neboť za tento důvod označil – a v tom setrval do konce – svoji vědomost toliko o konstantní judikatuře, což nemohlo být způsobitelným důvodem pro obnovu řízení podle § 228 odst. 1 písm. a) OSŘ. Dodává, že nelze ani teoreticky připustit, aby po podání žaloby na obnovu řízení v objektivní tříleté lhůtě bylo možné měnit či doplňovat již jednou doplněný důvod poté, kdy uplyne jedna ze lhůt pro podání žaloby na obnovu; pokud by uplatnil jiný důvod, musel by tak učinit jinou žalobou, podanou včas, tj. při zachování subjektivní i objektivní lhůty. To zřejmě odvolací důvod přehlédl, uvedl-li v poslední větě svého odůvodnění, že „pokud jde o subjektivní lhůtu, pak je třeba uvést, že rozsudek KS České Budějovice je ze dne 17. 1. 2008 a žaloba na obnovu řízení byla podána dne 26. 3. 2008“. Tento nesprávný údaj – žaloba byla podána již v roce 2007 – není pouhou písařskou chybou, nýbrž součástí právní konstrukce, kterou odvolací soud zvolil. Navrhuje, aby dovolací soud zrušil usnesení odvolacího soudu a věc tomuto soudu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný se ve vyjádření k dovolání ztotožňuje se závěrem, k němuž dospěl odvolací soud, dovolání pokládá za „záměrně zmatené“ a navrhuje, aby je dovolací soud jako zjevně bezdůvodné odmítl.

Nejvyšší soud po zjištění, že dovolání je přípustné podle § 238 odst. 1 písm. a) OSŘ, že jsou uplatněny dovolací důvody upravené v § 241a odst. 2 písm. a) a b) OSŘ a že jsou splněny i další náležitosti dovolání a podmínky dovolacího řízení (zejména § 240 odst. 1, § 241 OSŘ), napadené rozhodnutí přezkoumal a zjistil, že dovolání je důvodné.

Žalobou na obnovu řízení účastník může napadnout pravomocný rozsudek nebo pravomocné usnesení, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé, jsou-li tu skutečnosti, rozhodnutí nebo důkazy, které bez své viny nemohl použít v původním řízení před soudem prvního stupně nebo za podmínek uvedených v ustanovení § 205a a § 211a též před odvolacím soudem, pokud mohou přivodit pro něho příznivější rozhodnutí ve věci [§ 228 odst. 1 písm. a) OSŘ]. Žaloba musí vedle obecných náležitostí (§ 42 odst. 4) obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu je napadá, důvod žaloby (důvod obnovy řízení nebo zmatečnosti), vyličení skutečností, které svědčí o tom, že je žaloba podána včas, označení důkazů, jimiž má být důvodnost žaloby prokázána, jakož i to, čeho se ten, kdo podal žalobu, domáhá. Rozsah, v jakém se rozhodnutí napadá, a důvod žaloby (důvod obnovy řízení) mohou být měněny jen po dobu trvání lhůt k žalobě (§ 232 odst. 1, 2 OSŘ). Žaloba na obnovu řízení musí být podána ve lhůtě tří měsíců od té doby, kdy ten, kdo obnovu navrhuje, se dozvěděl o důvodu obnovy, nebo od té doby, kdy jej mohl uplatnit; běh této lhůty však neskončí před uplynutím tří měsíců od právní moci napadeného rozhodnutí. Po třech letech od právní moci napadeného rozhodnutí může být žaloba na obnovu řízení podána jen tehdy, jestliže trestní rozsudek nebo rozhodnutí o přestupku nebo jiném správním deliktu, na jejichž podkladě bylo v občanském soudním řízení přiznáno právo, byly později podle příslušných právních předpisů zrušeny (§ 233 odst. 1, 2 OSŘ).

Řízení o žalobě na obnovu řízení ve sporných věcech je ovládáno zásadami dispoziční a projednací; v souladu s tím je soud vázán jak žalobním návrhem, tak skutečnostmi, o které se žaloba na obnovu řízení opírá; soud nemůže povolit obnovu řízení z jiného důvodu, než který žalobce uplatňuje. Pokud v průběhu řízení žalobce uplatní další důvod, který by sám o sobě mohl vést k povolení obnovy, jde o změnu (rozšíření) žaloby na obnovu řízení.

V projednávané věci nemohla být důvodem pro obnovu řízení skutečnost, že žalovaný se po vydání platebního rozkazu dověděl o právním názoru vysloveném Nejvyšším soudem, o kterém snad dříve nevěděl. Změna právního názoru účastníka, ať k ní již vedlo cokoli, nemůže být důvodem pro povolení obnovy řízení (k tomu srov. přiměřeně R 48/2000 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek: „Okolnost, že odůvodnění nálezu Ústavního soudu zahrnuje posouzení právní otázky, kterou odvolací soud posoudil v jiné věci dříve jinak, nečiní z nálezu rozhodnutí, jež by bylo důvodem obnovy řízení“). Rozhodnutím umožňujícím povolení obnovy řízení ve smyslu § 228 odst. 1 písm. a) OSŘ jsou rozhodnutí o předběžných otázkách ve smyslu ustanovení § 135 odst. 1 a 2 OSŘ, to jest případy, když příslušný orgán rozhodl odlišně o předběžné otázce, jestliže byl soud rozhodnutím předchozím vázán či z dřívějšího rozhodnutí vycházel, anebo posoudil-li předběžnou otázku a poté bylo zjištěno, že příslušný orgán kdykoli vydaným rozhodnutím ji posoudil jinak. O takové rozhodnutí však žalovaný návrh na povolení řízení neopíral; důvod pro obnovu řízení spatřoval v tom, že se dověděl o (pro něj údajně příznivém) právním názoru, zaujatém v jiné věci, resp. že se seznámil s právním názorem, podle kterého je dohoda neplatná. Jen o tomto důvodu mohly soudy rozhodnout; v případě, že by žalovaný později uvedl další důvod, tedy rozhodnutí o předběžné otázce (platnosti smlouvy o vypořádání BSM), šlo by o změnu (rozšíření) žaloby, o které soud nerozhodl.

Odvolací soud v dané věci opřel povolení o rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 17. 3. 2008, sp. zn. 6 Co 2663/2007; nezabýval se však otázkou, zda žalovaný tento důvod obnovy řízení uplatnil v zákonné lhůtě. Uvedl sice, že „i předložení listinného důkazu je tvrzením“, nicméně i kdyby tento názor byl správný, nemohl být tento důvod uplatněn ve lhůtě pro podání žaloby na obnovu, neboť zmíněné rozhodnutí bylo vydáno až tři roky poté, co ve věci vydaný platební rozkaz nabyl právní moci.

Za této situace je rozhodnutí odvolacího soudu, pokud jde o dodržení lhůty k podání žaloby na obnovu řízení, pro nedostatek důvodů nepřezkoumatelné a je tak dán dovolací důvod, uvedený v § 241a odst. 2 písm. a) OSŘ, ke kterému dovolací soud přihlíží i bez návrhu (§ 242 odst. 3 OSŘ).

Dovolací soud si je vědom procesní situace vyplývající z toho, že až po vydání platebního rozkazu byla vyslovena neplatnost dohody o vypořádání BSM. Pokud však žalovaný – byť snad i pro právní omyl, resp. pro neznalost judikatury – nepodal včas odpor proti platebnímu rozkazu, nemůže své opomenutí zhojit návrhem na obnovu řízení opřený o tvrzení, že se teprve později seznámil s právním názorem jemu příznivějším, ani pozdější žalobou o určení neexistence práva, resp. neplatnost dohody, z níž má být plněno na základě platebního rozkazu.

Z uvedeného je zřejmé, že dovolání je důvodné. Proto nezbylo, než rozhodnutí odvolacího soudu zrušit a věc vrátit tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, 3 OSŘ).

Další články:

- [Náhrada škody](#)
- [Náhrada škody](#)
- [Dražba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Insolvenční řízení a náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společenství vlastníků jednotek](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zemědělská půda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o zápůjčce, insolvence](#)
- [Promlčení a ochrana spotřebitele](#)
- [Pozůstalost](#)